

▼ Denna symbol visar var djur gömmer sig i stadens utsmyckningar. Nivå: lätt.

■ Denna symbol markerar ut några av stadens skulpturer. Nivå: medel-svår.

★ Denna symbol visar var det finns spännande platser/kuriosa att upptäcka.

Denna aktivitet tar plats i Karlskrona som blev utnämnt till världsarv 1998. Världsarvet är allt det du ser runtomkring dig; gammalt och nytt som skapar en unik helhet. Mycket är sig likt sedan Karlskrona grundades 1680; till exempel finner du snart att gatunätet ser nästintill likadant ut. Att det sedan ser ut som det gör är ingen slump; Karlskrona anlades som en idealstad där gatorna skulle ordnas enligt vissa mönster. Den militära verksamheten har också format staden och delar av bebyggelsen har anknytning till detta: både på Trossö och på Stumholmen.

I en stad som denna finns det alltså mycket spännande att upptäcka, och det är vad du ska få göra nu! Du håller nämligen i en karta från 1700-talets sista decennier och den visar Karlskrona; de civila delarna i norr och varvsområdet i söder. Några platser i staden är markerade med symboler. Vad de står för ser du ovan; det finns tre olika spår. Antingen kan du jaga rätt på några av de djur som gömmer sig i världsarvet, leta efter skulpturer med koppling till Karlskrona eller söka upp någon av de speciella platser som finns här. Svårighetsgraden är baserad på hur lik eller olik den gamla kartan är dagens stad; några gränser har flyttats och stadens konturlinjer har ändrats.

Lycka till!

Dokumentera gärna din promenad på sociala medier!* Skriv vad du tyckte om aktiviteten och tagga med #marinmuseum och #världsarvetkarlskrona. »»
* Observera och respektera att fotoförbud gäller runt örlogshamnen, se skyltar.

PLAN de la Rade, des Ports, des Bassins et de la Ville
CARLSKRONA,
à la Côte de Suède, Province de Blekinge.
Gravé en 1788.
Publié PAR ORDRE DE SA MAJESTÉ L'EMPEREUR ET ROI, en 1809. P. N. C. P. C. F.

Tips!
»«
Är det svårt att hitta med den gamla kartan?
Jämför med en ny, exempelvis en i din telefon!

VÄRLDSARVET
Örlogsstaden
KARLSKRONA

Facit med kort informationstext

Djur i Karlskrona

a) Visst ser de märkliga ut, dessa fiskliknande varelser som finns i portöverstycket in till **Palanderska gården och Kanslihuset**, men här har vi ett par delfiner! Byggnaderna ni ser här ingår i den egendom som kallas Palanderska gården och hittas på adressen **Drottninggatan 69**. Till en början uppfördes anläggningen för att fungera som en kombinerad tullkammare och packhus i anslutning till hamnen. Sedan dess har byggnaderna fyllt olika funktioner. **Intresserad av att veta mer om platsen? Vid Palanderska gården finns en skylt med ytterligare information.**

b) **Borgmästaregatan 17; gamla biografen**. Vad finns väl här om inte en häst som kommer dragandes på sin kärra! Målningarna kan man betrakta i den överbyggda gången in till före detta Skandiabions bakgård. De är målade under 1940-talets senare hälft av bildkonstnären Tore Nobling och återger olika scener från den absoluta omgivningen.

c) **Vattenreservoaren på Alamedan**. På varsin sida finns två gjutna lejonhuvuden som blickar mot öst respektive väst och det är givetvis dem vi söker här. Förr i tiden samlade man upp vatten i den reservoar som finns nedsänkt under denna lilla byggnad. Under 1900-talets första år flyttade man byggnaden för att cirka 50 år senare flytta tillbaka den igen.

d) Blicka upp mot klocktornet på **Bastion Aurora**. Här finns en drake, ett vanligt motiv för vindflöjlar. Draken är ett djur som ju inte finns på riktigt men likväl har den förekommit i myter och legender på många olika platser och kulturer i århundranden. Genom detta har den skapat sig en plats i vårt medvetande. Bastion Aurora anlades på 1680-talet och var en del av en tänkt skyddsmur som skulle gå runt hela staden. På denna tid var Sverige ett fattigt land, så i slutändan man hade helt enkelt inte råd att bygga en sådan mur. Mycket tid skulle det också ha tagit; så man nöjde sig med att bygga en mur mot varvet istället. Klocktornet som du ser på bastionen byggdes på under 1700-talets mitt. **Intresserad av att veta mer om platsen? Vid Bastion Aurora finns en skylt med ytterligare information.**

e) **Amiralitetskyrkan**; högt där uppe finns det en tupp! Kan ni se den? Tuppen är ett vanligt motiv på vindflöjlar – speciellt på kyrkor och då kallas de för kyrktuppar. I detta sammanhang kan tuppen ha olika betydelser, inte minst kan den sägas fungera som en symbol för beskydd. Kyrkan den sitter på kallas som sagt Amiralitetskyrkan men också Ulrica Pia. Den är byggd i trä och tillkom under 1600-talets sista decennier. Meningen var att man senare skulle riva träkyrkan till förmån för en planerad stenkyrka, men så blev det aldrig.

Skulpturjakten

1) **Hoglands park, Karl XIII**. Innan parken anlades var området sankmark som fylldes eftersom man till en början ville skapa plats för ett bostadskvarter. Dessa planer verkställdes inte och med start under 1820-talet kom parken att byggas upp allteftersom. Namnet Hogland kommer från ön med samma namn och minner om ett sjöslag under Gustav III:s ryska krig; slaget vid Hogland 1788. Karl XIII, eller Hertig Karl som var hans titel då, var dessutom befälhavare under detta slag. Konstnären till denna skulptur hette Johan Niklas Byström och den var klar på 1820-talet. Den kom dock inte bli utplacerad förrän drygt 80 år senare.

2) **Fisktorget: Fiskargumman**. Denna skulptur skapades av Erik Höglund som har sina rötter i Karlskrona. Detta ställe har länge varit en plats där man har kunnat köpa det man behöver, men också sälja sina varor; inte minst fisk. Kanske kan denna skulptur fungera som ett minnesmärke över det som en gång har varit. Fisktorget är den plats där stadens saluhall en gång också låg.

3) **Skeppsgossekasernen; Amiralitetstorget 3**. Utanför står en skulptur, **Skeppsgossen**. Han blickar upp mot skyn hållandes i en skeppsratt. Verket är utfört av konstnären Axel Olsson som dessutom hade ett förflutet som sjöfarare. Skulpturen minner om den tid då byggnaden bakom, Skeppsgossekasernen, tjänade som undervisningslokal och boende åt Karlskronas skeppsgossekår. Byggnaden uppfördes under 1870-talets sista åttio och hade samma funktion fram till 1930-talets slut då skeppsgossekåren så småningom fasades ut i Sverige. **Intresserad av att veta mer om skeppsgossekasernen? Här finns en skylt med ytterligare information.**

4) **Drottninggatan nära Amiralitetskyrkan: Sprungen ur boken**. Skulpturen är formgiven av Ralf Borselius och invigdes 2006, lagom till hundraårsminnet av publiceringen av *Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige*, författad av Selma Lagerlöf. Ett av kapitlen utspelar sig just i Karlskrona där läsaren också får möta två kända karlskronaprofiler på ett lite annorlunda sätt. **Intresserad av att veta mer om skulpturen? Här finns en skylt med ytterligare information.**

5) **Korsningen Kungsbrogatan/Alamedan; Monument amiral Hans Wachtmeister**. Wachtmeister var amiralgeneral inom den svenska flottan och deltog i många sjöslag i egenskap av överbefälhavare. Han var också delaktig i sökandet efter en lämplig plats att anlägga en ny flottbas på under 1600-talets senare hälft och ska dessutom ha varit den som rekommenderat Trossö. Vid denna tid var Trossö obebbyggt bortsett från Vittus Anderssons gård.

Facit med kort informationstext

I. **Bastion Kungshall; (dagens) Stumholmen.** Nuförtiden är Kungshall och Stumholmen förenade i ett, men så har det inte alltid varit. Förr var Stumholmen en ö och Kungshall en annan men man har undan för undan fyllt ut marken mellan öarna. Bastion Kungshall är en gammal försvarsanläggning vilken är samtida med grundandet av Karlskrona stad; 1680-tal. Gå upp här och njut av utsikten! I söder ser du skärgården och delar av varvet; i norr den civila staden. Den gula byggnaden i mitten är ett gammalt magasin. **Intresserad av att veta mer om platsen? Vid Kungshall finns en skylt med ytterligare information.**

II. **Östra Vittusgatan; i anslutning till af Chapmangymnasiets gymnastiksal.** Detta är stället där Vittus Andersson, Trossös sista bonde, ska ha haft sin gård. Gården bestod av ett antal hus och var kringbyggd som brukligt var i trakterna. Gården revs inte med en gång när staden började ta form, utan undan för undan. Den sista byggnaden av Vittus Anderssons gård revs under de första åren på 1770-talet av varvsamiral Carl Tersmeden som då ägde marken.

III. **Nejlikegränd.** Gatan är omnämnd som Karlskronas kortaste och trängsta gata och angränsar mot Norra Smedjegatan i väst och Arvid Nilssonsgatan i öst. Varför den heter som den gör finns det många historier omkring; de flesta landar i att framförallt hamnarbetarna ska ha använt gränden som urinoar. Själva uträttandet av behovet kunde kallas för "sätta nejlikor" men den starka kvarvarande doften associerades också med den doft kryddnejlikor avger.

IV. **Borgmästaregatan 11, entrén till Wachtmeister galleria.** I anslutning till Wachtmeister Gallerias södra glasentré döljer sig en äldre port i sten, vilken slutar i en rundbåge. Porten ledde en gång i tiden in till en gård och hade ett dekorativt portöverstycke monterat i rundbågen. Detta går för övrigt att se på Blekinge Museum. 1790 drabbades Karlskrona av en storbrand och mycket av bebyggelsen i detta kvarter brann ner, men porten stod kvar och går alltså att beskåda än idag. **Intresserad av att veta mer om porten? Inne i gallerian finns en skylt med ytterligare information.**

V. **Gömda parken och slutningsmuren längsmed södra delen av Konstapelsgatan.** 2011 revs ett högt staket som angränsade mot Konstapelsgatan och som länge hade dolt ett snårigt grönområde. Det som idag utgör parken är en del av den före detta Alarmgatan som löpte parallellt med muren. Slutningsmuren avskilde varvsområdet från staden och utspritt hade muren också bastioner; Bastion Aurora var till exempel en av dem. Förr korsade muren Konstapelsgatan där det då fanns ett portvalv. Där sägs det att kung Gustav III en gång fastnade med sin vagn.

